

Dato: 21.07.2020 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 20/10071 J.post ID: 20/111711
Saksbehandler: Grete Syrdal
Saksansvarlig: Gro Sværen Skansen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet	19.08.2020	039/20
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	10.08.2020	029/20
Eldrerådet	11.08.2020	023/20
Hovedutvalg for barn og unge	18.08.2020	048/20
Hovedutvalg for bistand og omsorg	19.08.2020	045/20
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	20.08.2020	050/20
Formannskapet	26.08.2020	167/20
Kommunestyret	23.09.2020	087/20

Inkludering og mangfold i bærumssamfunnet

Kommunestyret-23.09.2020- 087/20

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Oversendt kommunedirektøren:

1. Bruke indikatorer på mangfold og integrering til å følge utviklingen over tid.
2. Inkludering og mangfold i lokalpolitikken er avgjørende for å opprettholde tillit, engasjement og representativitet. Kommunedirektøren bes derfor om å inkludere i Kommuneplanens samfunnsdel konkrete tiltak for å gi alle innflyttere muligheten til å få praktisk kjennskap til lokalpolitikken i Bærum.
3. Hvordan arbeide for et inkluderende og mangfoldig bomiljø som motarbeider segregering i hele kommunen
4. Kommunen bes spre informasjon om fritidsaktiviteter og støtteordninger på flere språk til relevante miljø.

Formannskapet-26.08.2020- 167/20

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.

2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Oversendt kommunedirektøren:

Bruke indikatorer på mangfold og integrering til å følge utviklingen over tid.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-20.08.2020- 050/20

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-19.08.2020- 045/20

Vedtak:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Ungdomsrådet-19.08.2020- 039/20

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.
3. Mangfold og inkludering må også innlemmes i arbeidet med kommuneplanens arealdel og kommunens boligpolitikk.

Hovedutvalg for barn og unge-18.08.2020- 048/20

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Eldrerådet-11.08.2020- 023/20

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
 2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.
- Erfaringer fra Sverige og mer fortetning av innvandrere gjør at vi etterlyser oppmerksomhet på å unngå fortetninger av innvandrere i Bærum. Dette bør innarbeides i kommunens langtidsstrategiplan

Råd for personer med funksjonsnedsettelse-10.08.2020- 029/20

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Råd for personer med funksjonsnedsettelse anbefaler at administrasjonen i det videre arbeidet med å innarbeide mangfold og inkludering i kommuneplanens samfunnsdel tar hensyn til at enkelte innvandrere har ekstra utfordringer på grunn av funksjonsnedsettelse. Rådet anbefaler derfor følgende:

- Administrasjonen bør skaffe seg oversikt over faktorer som hemmer og fremmer integrering av innvandrere med funksjonsnedsettelse. En bør involvere voksne og barn med funksjonsnedsettelse og pårørende i arbeidet med å få på plass gode strategier.
- Organiseringen av i tjenester i ulike forvaltningsnivåer kan være en særlig utfordring for at innvandrere skal nyttiggjøre seg disse, særlig når tilbudet er utenfor kommunen.
- Noen innvandrere har andre perspektiver på hva det offentlige kan bidra med, og kommunen må derfor være ekstra aktiv og med å opplyse om tilbud og muligheter for innvandrere med funksjonsnedsettelse.
- I noen kulturer kan funksjonsnedsettelse være skambelagt. Det vil da være nødvendig å arbeide særskilt for å få til god kommunikasjon om de muligheter vårt velferdssystem gir den enkelte for trivsel og god livskvalitet.
- Kommunikasjon via riktige kontaktpersoner i innvandremiljøene kan være nøkkelen for å nå frem.
- Brukerorganisasjonene kan være en ressurs for innvandrere og bør involveres når det er relevant.
- Kommunen bør arbeide for at innvandre med nedsatt funksjonsevne er representert i fora og brukerråd hvor det er relevant.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

SAKEN I KORTE TREKK

Kommunedirektøren gir i denne saken en oppsummering fra seminaret om mangfold og inkludering, som ble gjennomført med kommunestyret 4. mars 2020. Samtidig redegjøres det for hvordan temaet kan arbeides videre med, og det foreslås at det videre arbeidet sees i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunedirektøren arbeidet med mangfold og inkludering, og ser for seg noen overordnede ambisjoner:

- Skape et inkluderende samfunn der ulikhet blir respektert og verdsatt.
- Skape felles verdier for alle innbyggere i bærumssamfunnet og for ansatte i Bærum kommune.
- Danne grunnlag for økt mangfold og inkludering i bærumssamfunnet gjennom holdningsskapende arbeid, og gjennom å spre kompetanse til innbyggere og ansatte.

Ambisjonene bygger på Bærum kommunes visjon; *Sammen skaper vi fremtiden. Mangfold – raushet – bærekraft*

Redegjørelse

Bakgrunn

Bærum er en kommune i stadig utvikling, og har et mangfoldig samfunn. 18 prosent av innbyggerne i Bærum kommune har innvandrerbakgrunn, og hele 152 nasjonaliteter er representert i befolkningen.

Statistikk for 2019 viser følgende for Bærum kommune (kilde SSB):

- 53% av innvandrerne (flere kvinner enn menn) har høyere utdanning mot 66% av resten av befolkningen
- 69% av innvandrere er i jobb mot 71% av resten av befolkningen
- Medianinntekten for innvandrere er 30% lavere enn for resten av befolkningen
- 20% av innvandrerbefolkningen lever i husholdninger med vedvarende fattigdom mot 4% av resten av befolkningen

Til sammenlikning viser statistikk fra SSB på nasjonalt nivå følgende. Merk at tallene er fra 2018 da det pt ikke finnes nasjonale tall fra 2019.

- 42% av innvandrerne (flere kvinner enn menn) har høyere utdanning mot 40% av resten av befolkningen
- 61% av innvandrere er i jobb mot 67% av resten av befolkningen
- Medianinntekten for innvandrere er 24 % lavere enn for resten av befolkningen
- 28% av innvandrerbefolkningen lever i husholdninger med vedvarende fattigdom mot 7% av resten av befolkningen

Når det gjelder barn av innvandrere fremkommer følgende informasjon i Ungdata junior kartleggingen:

- De er med på færre organiserte fritidsaktiviteter
- Det er flere som opplever mobbing og færre som trives på skolen sammenlignet med majoritetsbarn – og ungdom.

Tjenestene erfarer at mange trives og er godt fornøyde med å bo i Bærum, men noen innbyggere formidler at de opplever utenforskap og føler seg lite inkludert i bærumssamfunnet.

Begrepet inkludering kan defineres slik:

«Integrering av innvandrere er en prosess hvor innvandrerbefolkningen innlemmer seg, og blir innlemmet, i majoritetssamfunnet over tid»

Fem dimensjoner kan belyse begrepet integrering (Kilde: [Probaanalyse](#))

- Integreringskapasitet - utdanning, kvalifisering og norskkunnskaper
- Økonomisk integrering - deltakelse i arbeidslivet, selvforsørgelse og bolig
- Politisk integrering - deltakelse, representasjon og tillit
- Sosial integrering - deltakelse i lokalsamfunn, sosiale bånd mellom majoritet og minoritet
- Opplevd integrering - hvordan innvandrere selv opplever det å bo og leve i Norge

Alle innbyggere skal ha mulighet til å bidra og delta i bærumssamfunnet. Et løft i arbeidet med mangfold og inkludering vil kreve innsats av hele bærumssamfunnet; enkelt-personer, familier, lokalmiljø, arbeidsplasser og kulturlivet. Målet med innsatsen må være at innbyggerne erfarer viktige verdier som mangfold, inkludering, likeverd og ytringsfrihet i dagliglivet.

Kommunedirektøren ønsker å arbeide videre med mangfold og inkludering gjennom kommuneplanens samfunnsdel og gi en felles retning for hvordan kommunen best mulig skal arbeide målrettet for å sikre et inkluderende samfunn.

Oppsummering av kommunestyrets seminar

Ordfører inviterte kommunestyret og noen innbyggere til et arbeidsseminar den 4. mars 2020. Seminaret var lagt opp med innledninger, et kunnskapspanel og arbeidsgrupper. Seminaret var ment som en oppstart i utforming av en mulig mangfoldstrategi.

Kommunestyret ble stilt tre hovedspørsmål:

- Hva kjennetegner et mangfoldig og inkluderende samfunn i Bærum?
- Gi innspill til arbeid med en eventuell mangfoldstrategi for Bærum?
- På hvilken måte er Bærum et inkluderende og mangfoldig samfunn?

På seminaret kom det frem flere viktige momenter til den videre arbeidsprosessen:

- Vi må vise at det er plass til alle
- Vi må ikke definere hva som er en bæring
- Vi må lære av det som ikke fungerer
- Det er viktig å avdekke hindringer
- Det må sikres bred delaktighet i arbeidet med inkludering og mangfold (være særskilt oppmerksomme på å involvere innvandrerkvinner)
- Kommunen bør ha rollen som tilrettelegger
- Man bør vurdere om arbeidet bør inngå som en del av samfunnsplanen

Det kom også frem konkrete innspill til tiltak:

- Skape gode møteplasser
- Sikre et bredt kulturliv
- Ha fokus på barn og ungdom
- Tilrettelegge for aktivitetsguider

Det vises for øvrig til vedlegg med referat fra seminaret.

Basert på innspillene fra kommunestyreseminaret, foreslår kommunedirektøren at videre arbeid med en mulig mangfoldstrategi innlemmes i kommuneplanens samfunnsdel og at det blir vektlagt medvirkning på flere nivåer.

Videre arbeid med mangfold og inkludering

Formannskapet behandlet 10.06.20 [Planstrategi 2019-2023 med planprogram – 2.gangsbehandling](#). Formålet med kommunal planstrategi er å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i kommunestyreperioden for å møte kommunens behov. Planstrategien er kommunestyrets verktøy for å vurdere kommunens plansystem, planressurser og samlet planbehov i kommunestyreperioden. Planstrategien skal også ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om den skal videreføres uten endringer.

I planstrategien foreslås det å utvide plansystemet med en samfunnsdel 2 for de ulike sektorene,

som belyser relevante tema hvor det er behov for en overordnet strategisk tilnærming. Kommunedirektøren foreslår at mangfold og inkludering tas inn i sektordelene og sees i sammenheng med styrket innsatsen i arbeid med innbyggersamarbeid og frivillighet, [se sak](#) behandlet i kommunestyret 11.12.2019.

Kommuneplanens samfunnsdel er i plan- og bygningslovens § 11-2 beskrevet som kommunens viktigste overordnede, strategiske og samordnede plan. Samfunnsdelen er verktøyet for kommunens helhetlige planlegging, og skal sette mål og strategier for den langsiktige utviklingen av kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Den legger også politiske føringer for prioriterte satsingsområder.

Bærum står overfor nye utfordringer som krever nye svar. For å håndtere disse utfordringene og påvirke samfunnsutviklingen, er det foreslått at det gjennomføres en revidering av kommuneplanens samfunnsdel. Den nye samfunnsdelen skal gi en tydelig retning for helhetlig og bærekraftig utvikling av kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon.

Foreslått ambisjon for revidering av samfunnsdelen er at denne skal bli et komprimert og overordnet strategisk styringsdokument, med fokus på visjon og hovedmål for den langsiktige utviklingen av Bærum. I tillegg skal FNs bærekraftsmål tas inn i samfunnsdelen. Videre skal visjonen Sammen skaper vi fremtiden være førende i planprosessen. Det er i dialog og samarbeid mellom politikere og administrasjon, og gjennom dialog med innbyggere, næringsliv og frivillige, at vi kan lage de beste målene for utvikling av Bærum som kommunesamfunn og organisasjon.

I Planstrategi 2019-2023 påpekes det også at kommunens plansystem er omfattende, og det er behov for å gjennomgå mangfoldet av planer for å rydde og forenkle plansystemet. Med utgangspunkt i dette, og at det er foreslått at kommuneplanens samfunnsdel skal revideres, mener kommunedirektøren det er hensiktsmessig at det ikke utarbeides en egen mangfolds- og inkluderingsstrategi, men at dette temaet løftes inn i kommuneplanens samfunnsdel.

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel starter i august, med en omfattende medvirkningsprosess bestående av politikere, innbyggere, organisasjoner, næringsliv, kommunens ansatte og andre interesserte parter. Det vil være naturlig at mangfold og inkludering er et av temaene som det arbeides med her. Innspill fra medvirkningsprosessen vil deretter tas med videre inn i arbeidet, hvor kommunestyret skal diskutere seg frem til hovedelementer og innhold i samfunnsdelen. Det er mål om at samfunnsdelen skal vedtas av kommunestyret i juni 2021.

Vedlegg:

Referat fra seminar med workshop 4.03.2020

4946473

Behandlingen i møtet 23.09.2020 Kommunestyret

Forslag fremmet av Cristin Xiaojun Liu, MDG

Inkludering og mangfold i lokalpolitikken er avgjørende for å opprettholde tillit, engasjement og representativitet. Kommunedirektøren bes derfor om å inkludere i Kommuneplanens samfunnsdel konkrete tiltak for å gi alle innflyttere muligheten til å få praktisk kjennskap til lokalpolitikken i Bærum.

Forslag fremmet av Stein Stugu, R

I arbeidet med mangfold og inkludering skal følgende momenter innarbeides:

1. Hvordan arbeide for et inkluderende og mangfoldig bomiljø som motarbeider segregering i hele kommunen
2. Vurdere om det er elementer i opptakssystemene til skole og barnehage som avspeiler mangfold i Bærumssamfunnet og ivaretar hensyn til en god integrering. Spesielt viktig å motvirke den skjevsammensetning som ofte er en konsekvens av mange private tilbud og i tillegg kan skapes av såkalt fritt skolevalg.

Forslag fremmet av Lina Parvizian, Ap

Kommunen bes spre informasjon om fritidsaktiviteter og støtteordninger på flere språk til relevante miljø.

Votering:

Stein Stugus forslag 2 fikk 11 stemmer (1R, 8Ap, 2SV) og falt.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Cristin X. Lius forslag ble enstemmig oversendt kommunedirektøren.

Stein Stugus forslag 1 ble enstemmig oversendt kommunedirektøren.

Lina Parvizians forslag ble enstemmig oversendt kommunedirektøren.

Kommunestyret-23.09.2020- 087/20:

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Oversendt kommunedirektøren:

1. Bruke indikatorer på mangfold og integrering til å følge utviklingen over tid.
2. Inkludering og mangfold i lokalpolitikken er avgjørende for å opprettholde tillit, engasjement og representativitet. Kommunedirektøren bes derfor om å inkludere i Kommuneplanens samfunnsdel konkrete tiltak for å gi alle innflyttere muligheten til å få praktisk kjennskap til lokalpolitikken i Bærum.
3. Hvordan arbeide for et inkluderende og mangfoldig bomiljø som motarbeider segregering i hele kommunen
4. Kommunen bes spre informasjon om fritidsaktiviteter og støtteordninger på flere språk til relevante miljø.

Behandlingen i møtet 26.08.2020 Formannskapet

Forslag fremmet av Stein Stugu, R

I arbeidet med mangfold og inkludering skal følgende momenter innarbeides:

- Hvordan arbeide for et inkluderende og mangfoldig bomiljø som motarbeider segregering i hele

kommunen

- Vurdere om det er elementer i opptakssystemene til skole og barnehage som avspeiler mangfold i Bærumssamfunnet og ivaretar hensyn til en god integrering. Spesielt viktig å motvirke den skjevsammensetning som ofte er en konsekvens av mange private tilbud og i tillegg kan skapes av såkalt fritt skolevalg.

- En ansettelsespolitikk med særlig vekt på hvordan en skal forhindre at bruk av vikarer, mye deltid og korttidskontrakter medvirker til ulikhet. Utvikle en ansettelsespolitikk og innkjøpspolitikk som innrettes slik at den motvirker økte økonomiske forskjeller.

Forslag fremmet av Kjell Maartmann-Moe, Ap

Bruke indikatorer på mangfold og integrering til å følge utviklingen over tid.

Representanten Nikki Schei (MDG) tiltrådte og det var 15 stemmeberettigede til stede.

Votering:

Likelydende innstilling fra hovedutvalgene ble enstemmig vedtatt.

Stein Stugus oversendelsesforslag fikk 5 stemmer og falt.

Kjell Maartmann-Moes forslag ble enstemmig oversendt kommunedirektøren.

Formannskapet-26.08.2020- 167/20:

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Oversendt kommunedirektøren:

Bruke indikatorer på mangfold og integrering til å følge utviklingen over tid.

Behandlingen i møtet 20.08.2020 Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur

Votering

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-20.08.2020- 050/20:

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Behandlingen i møtet 19.08.2020 Hovedutvalg for bistand og omsorg

Votering:

Enstemmig vedtatt

Hovedutvalg for bistand og omsorg-19.08.2020- 045/20:

Vedtak:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.

2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Behandlingen i møtet 19.08.2020 Ungdomsrådet

Forslag fremmet av Even Hodne Valaker,

3. Mangfold og inkludering må også innlemmes i arbeidet med kommuneplanens arealdel og kommunens boligpolitikk.

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt.

Ungdomsrådet-19.08.2020- 039/20:

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.
3. Mangfold og inkludering må også innlemmes i arbeidet med kommuneplanens arealdel og kommunens boligpolitikk.

Behandlingen i møtet 18.08.2020 Hovedutvalg for barn og unge

Votering:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for barn og unge-18.08.2020- 048/20:

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Behandlingen i møtet 11.08.2020 Eldrerådet

Forslag fremmet av John Kjekshus,

Erfaringer fra Sverige og mer fortetning av innvandrere gjør at vi etterlyser oppmerksomhet på å unngå fortetninger av innvandrere i Bærum. Dette bør innarbeides i kommunens langtidsstrategiplan.

Votering:

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt

Tilleggsforslag fra John Kjekshus ble enstemmig vedtatt

Eldrerådet-11.08.2020- 023/20:

Innstilling:

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Erfaringer fra Sverige og mer fortetning av innvandrere gjør at vi etterlyser oppmerksomhet på å unngå fortetninger av innvandrere i Bærum. Dette bør innarbeides i kommunens langtidsstrategiplan

Behandlingen i møtet 10.08.2020 Råd for personer med funksjonsnedsettelse**Forslag fremmet av Magnar Danielsen, H**

Råd for personer med funksjonsnedsettelse anbefaler at administrasjonen i det videre arbeidet med å innarbeide mangfold og inkludering i kommuneplanens samfunnsdel tar hensyn til at enkelte innvandrere har ekstra utfordringer på grunn av funksjonsnedsettelse. Rådet anbefaler derfor følgende:

- Administrasjonen bør skaffe seg oversikt over faktorer som hemmer og fremmer integrering av innvandrere med funksjonsnedsettelse. En bør involvere voksne og barn med funksjonsnedsettelse og pårørende i arbeidet med å få på plass gode strategier.
- Organiseringen av i tjenester i ulike forvaltningsnivåer kan være en særlig utfordring for at innvandrere skal nyttiggjøre seg disse, særlig når tilbudet er utenfor kommunen.
- Noen innvandrere har andre perspektiver på hva det offentlige kan bidra med, og kommunen må derfor være ekstra aktiv og med å opplyse om tilbud og muligheter for innvandrere med funksjonsnedsettelse.
- I noen kulturer kan funksjonsnedsettelse være skambelagt. Det vil da være nødvendig å arbeide særskilt for å få til god kommunikasjon om de muligheter vårt velferdssystem gir den enkelte for trivsel og god livskvalitet.
- Kommunikasjon via riktige kontaktpersoner i innvandrer miljøene kan være nøkkelen for å nå frem.
- Brukerorganisasjonene kan være en ressurs for innvandrere og bør involveres når det er relevant.
- Kommunen bør arbeide for at innvandre med nedsatt funksjonsevne er representert i fora og brukerråd hvor det er relevant.

Votering:

Kommunedirektørens forslag enstemmig vedtatt

Fellesforslag fra Magnar Danielsen (H) enstemmig vedtatt

Råd for personer med funksjonsnedsettelse-10.08.2020- 029/20:**Innstilling:**

1. Redegjørelse fra seminar om mangfold og inkludering tas til orientering.
2. Kommunestyrets innspill fra seminaret om mangfold og inkludering innlemmes i arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Råd for personer med funksjonsnedsettelse anbefaler at administrasjonen i det videre arbeidet med å innarbeide mangfold og inkludering i kommuneplanens samfunnsdel tar hensyn til at enkelte innvandrere har ekstra utfordringer på grunn av funksjonsnedsettelse. Rådet anbefaler derfor følgende:

- Administrasjonen bør skaffe seg oversikt over faktorer som hemmer og fremmer integrering av

innvandrere med funksjonsnedsettelse. En bør involvere voksne og barn med funksjonsnedsettelse og pårørende i arbeidet med å få på plass gode strategier.

- Organiseringen av tjenester i ulike forvaltningsnivåer kan være en særlig utfordring for at innvandrere skal nyttiggjøre seg disse, særlig når tilbudet er utenfor kommunen.

- Noen innvandrere har andre perspektiver på hva det offentlige kan bidra med, og kommunen må derfor være ekstra aktiv og med å opplyse om tilbud og muligheter for innvandrere med funksjonsnedsettelse.

- I noen kulturer kan funksjonsnedsettelse være skambelagt. Det vil da være nødvendig å arbeide særskilt for å få til god kommunikasjon om de muligheter vårt velferdssystem gir den enkelte for trivsel og god livskvalitet.

- Kommunikasjon via riktige kontaktpersoner i innvandremiljøene kan være nøkkelen for å nå frem.

- Brukerorganisasjonene kan være en ressurs for innvandrere og bør involveres når det er relevant.

- Kommunen bør arbeide for at innvandre med nedsatt funksjonsevne er representert i fora og brukerråd hvor det er relevant.